

Virtsarakon kerta- ja toistokatetrointi

Sairaalainfektio-ohjelma SIRO

1.9.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sisältö

- Kerta- ja toistokatetrointi
- Katetrin käyttöaihe ja valinta
- Katetrin asettaminen ja käsittely
- Kirjaaminen

Katetriperäisiä
virtsatieinfektioita
ehkäistään
noudattamalla
ohjeita katetrin
laitossa ja
käsittelyssä

Kerta- ja toistokatetrointi

Kerta- ja toistokatetrointi (1/2)

- Kerta- ja toistokatetroinnilla voidaan välttää virtsatieinfektioiden merkittävin riskitekijä eli pitkäkestoinen katetrisaatio
- Asianmukaisesti tehtynä virtsatieinfektion riski on pieni

Kerta- ja toistokatetrointi (2/2)

- Kerta- ja toistokatetrointi ovat ensisijaisia vaihtoehtoja virtsarakon tyhjenemisvaikeuksissa
- Toistokatetrointi voi olla väliaikainen tai pysyvä ratkaisu
- Mahdollisuuksien mukaan jäännösvirtsia voidaan todeta ultraäänilaitteella ennen kertakatetrointiin päättymistä

Katetrin valinta

Katetrin valinta (1/2)

- Katetriksi valitaan halkaisijaltaan mahdollisimman pieni koko, aikuisille Ch 12-14
- Miesten katetrit ovat naisten katetreja pidempiä
- Tavallisin katetrimalli on hydrofiilinen suora- ja pyöreäkärkinen katetri, joka liukastetaan steriilillä vedellä* tai keittosuolalla valmistajan ohjeiden mukaan
- Erikoiskatetrien käyttö vaatii erillisen perehdytyksen

*ympäri vuorokautisen hoidon ja hoivan yksiköissä sekä kotisairaanhoidossa voidaan käyttää myös vesijohtovettä jos katetrin valmistaja niin ohjeistaa

Katettrin valinta (2/2)

Esimerkkejä hydrofiilisistä katetreista

1. Katetri, jossa liukasteneste mukana erillispakkauksissa
2. Katetri, jossa liukasteneste katetripakkauksessa
3. Katetri, jossa liukastenestettä ei ole, jolloin käytetään liukasteena steriiliä vettä

Katetrin asettaminen ja käsittely

Katetrin asettaminen ja käsittely (1/6)

- Puhdistetaan välineistön keräämiseen soveltuva taso
- Tarvittava välineistö kerätään tasolle desinfioiduin käsin
- Varmistetaan pakkausten eheys ja viimeiset käyttöpäivämäärät

Katetrin asettaminen ja käsittely (2/6)

KUVA: Valmis katetrintisetti tasolle avattuna

- Hydrofiilinen kertakatetri ja liukasteeksi soveltuva steriili vesi* tai keittosuola, mikäli ei sisällä katetripakkaukseen
- Tarvittaessa lisäksi yksittäispakatut puudutegeeliruiskut
- Tehdaspuhtaat tai steriilit suojakäsineet
- Tehdaspuhdas pesukippo ja -taitokset tai valmis pesusetti
- Steriili vesi* tai keittosuola pesunesteeksi
- Steriili instrumentti katetrin viemiseksi rakkoon, jos katetripakkaus ei sisällä asetinta tai hygieniasuojaa
- Puhdas virtsankeräysastia tai kertakäyttöinen virtsankeräyspussi
- Vuoteensuoja

Katetrin asettaminen ja käsittely (3/6)

- Desinfioidaan kädet ja valmistellaan tarvikkeet käyttökuntoon käden ulottuville
- Hydrofiiliseen katetripakkaukseen lisätään nestettä koko katetrin pituudelta katetrin ollessa pakkauksessaan ja annetaan vaikuttaa vähintään 30 sekuntia
- Asetetaan vuoteensuoja potilaan pakaroiden ja reisien alle
- Laitetaan pesukippo potilaan jalkojen väliin
- Desinfioidaan kädet ja puetaan suojakäsineet

Katetrin asettaminen ja käsittely (4/6)

- Otetaan tukeva työote peniksestä tai häpyhuulista ja suoritetaan alapesu vaihtaen taitos uuteen jokaisen pyyhkäisyn jälkeen
- Miehiltä vedetään esinahka taakse ja puhdistetaan ensin terska ja sen jälkeen virtsaputken suu
- Naisilta levitetään häpyhuulet ja puhdistetaan virtsaputken suu alaspäin suuntautuvien pyyhkäisyin
- Puudutegeeliä käytetään hydrofiilisen katetrin kanssa vain tarvittaessa vasta-aiheet huomioiden

Katettrin asettaminen ja käsittely (5/6)

- Huomioitavaa on, että alapesun suorittamisen jälkeen suojakäsineet ovat kontaminoituneet
- Katetria käsitellään steriilillä instrumentilla tai mahdollisesta asettimesta, hygieniasuojasta tai yhdistäjästä
- Katetri viedään rakkoon hellävaraisesti välttäen sen koskettelua tai sitä, että katetri koskisi ihoa tai ympäristöä
- Peniksen suoristaminen kohti katetroitavan napaa ojentaa virtsaputken ja helpottaa katetrointia
- Katetri on rakossa kun virtsaa alkaa tulla, mittaa tai arvioi määrä

Katetrin asettaminen ja käsittely (6/6)

- Kertakäyttöinen virtsankeräyspussi yhdistetään katetriin tai käytetään puhdasta virtsankeräysastiaa
- Katetrasta pidetään kiinni, kunnes virtsantulo lakkaa ja katetri poistetaan rauhallisesti
- Miehillä esinahka vedetään paikalleen kuroutumisen välttämiseksi
- Kerätään katetrointitarvikkeet roska-astiaan, riisutaan suojakäsineet ja desinfioidaan kädet
- Hävitetään mahdollinen virtsapussi paikallisten ohjeiden mukaan

Kirjaaminen

Kirjaaminen

Potilastietoihin kirjataan

- Kertakatetroinnin syy
- Ajankohta
- Käytetyn katetrin koko ja malli
- Virtsamäärä

KIITOS

Yhteystiedot: siro-tiimi@thl.fi